

Následování jako odvaha vydat se s Kristem na hlubinu

/Improvizovaný letniční úvod/

Text

Mt 8,18.23-27

I.

Tolik z Písma. Pojdme se na začátek krátce uvést do příběhu. Příběh, který jsme právě přečetli se odehrává v době, kdy už je Ježíš osobou veřejně známou. Svými mocnými činy podivuhodnými promluvami o Božím království budil zvědavost a získal neskrývané sympatie mnoha lidí. Ježíš svým životem vzbuzoval naději především u lidí chudých a všelijak utlačovaných. Ano, můžeme říci, že Ježíš je v tuto chvíli již velmi populární. Proto je nyní obklopen bezpočtem lidí na břehu Galilejského jezera. Když Ježíš spatří tyto lidi, nastupuje následován svými učedníky na loď a vydává se na druhý břeh.

Cestou se však stane cosi neočekávaného. Strhne se prudká bouře a hrozí, že se loďka, na které se Ježíš s učedníky plaví, potopí. Abychom si dokázali celou situaci lépe představit, podívejme se na promítanou fotografii /promítnout obrázek 1/. Loď, kterou vidíte, byla vyzvednuta roku 1986 z bahna Galilejského jezera. Jedná se o přibližně 8 metrů dlouhou a přes 2 metry širokou dřevěnou pramici. Zajímavé je, že loď je velmi nízká – její hloubka činí pouze 1,25 metru /promítnout obrázky 2 a 3/. Znalci, kteří měli příležitost se tímto nálezem zabývat, uvádějí, že se s velkou pravděpodobností jedná o loď, která byla velmi rozšířená právě v prvním století po Kristu. Dost dobře se na nějaké takové lodi mohl plavit po Galilejském jezeře i Ježíš s nevelkou skupinou svých následovníků.

Galilejské jezero /promítnout obrázek 4/ se nachází 200 metrů pod úrovní moře a je obklopené příkrými svahy Jordánského údolí. Tato oblast je tak díky svým přírodním podmínkám často vystavena velkým větrným turbulencím. A nezdá se pak stává, že tyto turbulence vyústí v náhlou a prudkou bouři. Taková bouře se pak může stát osudnou pro posádky těchto sice poměrně širokých, zato však ne moc vysokých pramic.

Během dvouhodinové plavby, tolik času asi plavba z jednoho břehu na druhý trvala, zastihne tedy učedníky s Ježíšem právě jedna z těchto náhlých a nepředvídatelných bouří. Jde o život. Do lodi se hrne voda, bárka se potápí a učedníci, mezi kterými bezpochyby bylo i mnoho zkušených rybářů, se bojí, že utonou. A co dělá Ježíš? Ježíš navzdory této kritické situaci spí. Učedníci tedy budí Ježíše: „*Pane, zachraň nás, nebo zahyneme!*“ (Mt 8,25). Dochází tak k zajímavému obratu: protřelí rybáři žádají o pomoc člověka, který nemá s loděmi a plavbou ve vzbouřených vodách žádné zkušenosti. Příběh poté nabere rychlý spád: Ježíš se slovy „*Proč jste tak ustrašení, malověrní?*“ *Vstal, pohrozil větrům i moři; a nastalo veliké ticho*“ (Mt 8,26).

II.

Ježíšovo utišení bouře je zázrak. Je to jeden ze zázraků, kterými se často dokládá to, že Ježíš nebyl jen obyčejným člověkem. Pouze Bůh má moc nad přírodními zákony a jestliže se zde Ježíš prokazuje jako někdo, kdo má moc nad mořskými živly, pak máme dočinění s někým, kdo je víc než jen tesař z Nazareta. Mnoho lidí tak Ježíšovy zázraky vnímá pouze jako projev jeho božské moci. Kdybychom se soustředili pouze na „záračnost“ celého příběhu, mohlo by dnešní kázání skončit. Bylo by možné říci, že tento příběh je jasným dokladem Ježíšova božství. Ale nebylo by to málo? Je to skutečně vše, co nám tento krátký příběh chce říci? Nechce nám příběh, který jsme na začátku slyšeli povědět ještě něco víc, než že Ježíš disponuje autoritou nad přírodními procesy?

Nenechme se tedy příliš unést záračností celého příběhu, aby nám pro samotný zázrak neunikly ostatní věci, které jsou neméně důležité a které nám můžou být velkým povzbuzením. Rád bych se tedy s Vámi nyní podíval na tento příběh ne především jako na příběh o zázraku, ale jako na příběh o následování – následování jako odvaze vydat se s Kristem na hlubinu. Pojdme se tedy celým příběhem zabývat hlouběji.

III.

Cesta s Kristem je cesta následování. Rozhodně není náhodou, že celý příběh začíná slovy: „*Ježíš vstoupil na loď a učedníci ho následovali*“ (Mt 8,23). Následování je centrální téma, kolem kterého se celý příběh o utišení bouře točí. Ježíš vstupuje na loď jako první, zatímco učedníci ho následují.

Nabízí se však otázka: kam má Kristus namířeno? Co je jeho cílem? Odpověď je jednoduchá: cílem Ježíše - a tedy i jeho následovníků - je dostat se na „druhý břeh“. Je však velmi důležité vědět, kdo Ježíše a jeho učedníky na druhém břehu čeká.

Ještě, než se k tomu, co na druhém břehu Ježíš s učedníky čeká dostaneme, rád bych se zmínil o jedné věci. Týká se to celku Matoušova evangelia, ze kterého příběh, kterým se dnes zabýváme, pochází.

Celé Matoušovo evangelium je, dá se říci, jakoby „uzávorkováno“ dvěma zcela zásadními výroky. Na začátku Matoušova evangelia je zmíněn prorocký výrok: „*Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, to jest přeloženo 'Bůh s námi'*“ (Mt 1,23).

Na samém konci téhož evangelia pak z úst Ježíše slyšíme: „*A hle, já jsem s vámi po všechny dny...*“ (Mt 28,20b). Celý Ježíšův příběh je tak předznamenán jako cesta Boha za člověkem. Ježíš je Bohem, který přišel sloužit. Ježíš svým životem, slovy i skutky je právě ten Bůh, který je s námi.

Ale zpět k tomu, co čekalo Ježíše a jeho učedníky na druhém břehu. Ježíš se svými učedníky započal svou cestu u břehů města Kafarnaum /promítnout obrázek 5/. Město Kafarnaum leželo na levém břehu jezera, který byl téměř výhradně židovský. Naopak druhý břeh byl především řecký. Tento druhý břeh, kam se Ježíš se svými učedníky plavil v nebezpečné bouři, bylo území pohanské. Město Gadara, které Ježíše a jeho učedníky na druhém břehu čekalo, bylo území cizích bohů, území nepřátelské a pro židy kulticky nečisté. Genezaretské jezero bylo zkrátka jakousi dělicí linií, hranicí mezi židovským a pohanským světem.

Ani není třeba se zmiňovat o napětí, které mezi obyvateli těchto dvou „světů“ panovalo. V Ježíšově době chovalo mnoho Židů velkou nenávisť vůči řeckým přistěhovalcům. Mnozí Židé viděli Řeky jako rozvraceče zavedených pořádků, kteří židovskou domovinu proměnili v rejdiště multikulturalismu. Řekové zase pohrdali Židy pro jejich zpátečnictví. Řekové např. vytýkali Židům jejich náboženské rituály, jakým bylo například barbarské prznění lidského těla zvané obřízka.

Je odvěkou lidskou vlastností dělit svět na tzv. „my a oni“, na domov a cizinu, na domácí víry a cizince. Ježíš však tyto rozdíly překonává. Opouští své krajany, zástupy, které mu byly velmi silně nakloněny, a vydává se na druhý břeh jezera, aby se tam setkal s pohany. S těmi pohany, kteří byli z židovského pohledu kulticky nečistí lidé, uctívači cizích božstev, pasáci a pojídači prasat. Skutečně, kdybychom četli náš příběh dál, zjistili bychom, že první, s kým se Ježíš a učedníci po přiřazení k druhému břehu mají setkat, jsou všemi opovrhovaní a sociálně vyloučení nemocní lidé žijící v hrobech a stádo nečistých vepřů. Pravověrný Žid by se s takovými neměl stýkat. Ježíš jde však těmito lidem naproti.

A jde-li na druhý břeh za těmito lidmi Ježíš, pak za nimi jdou i jeho učedníci a celá Kristova církev. Církev je povolána překračovat všechna rozdělení a zvěstovat, že v Kristu je Bůh s nimi i přes jejich pohanský způsob života. Církev jako společenství lidí následujících Krista má být společenstvím, které zvěstuje dobrou zprávu o Božím příklonu k lidem. Církev jako společenství je povolána bořit zdi lidského rozdělení a sloužit všem lidem bez rozdílu. Církev je povolána ukazovat všem lidem bez výjimky na Boží lásku tak, jako to činil Ježíš Kristus.

Církev je tedy povolána vydat se na druhý břeh – za lidmi, kteří Boha neznají a kteří možná uctívají jiné bohy. A možná, že za těmito lidmi nemusí nijak daleko. Lidé, kterým je církev povolána sloužit a zvěstovat, jsou všude kolem nás. Tito lidé na druhém břehu, ke kterým nás Kristus vede, mohou být lidé v našich rodinách, kolegové v práci, spolužáci, přátelé. Jsou to ale také všichni obyvatelé Jižního Města – lidé v okolí tohoto sboru.

Ale přesto, že je mnoho lidí, ke kterým jsme posláni s dobrou zprávou evangelia, doslova za dveřmi této modlitebny, je velmi těžké oslovit je s evangeliem naděje. Jeden významný teolog (jmenoval se Lesslie Newbigin), který strávil 30 let jako misionář v Indii, po návratu do své vlasti napsal, že západní kultura - a tedy i kultura česká - je „*tou nejpronikavější světovou kulturou a zároveň jednou z kultur nejvíce vzdorující evangeliu.*“¹ Lidé jako by byli imunní vůči evangeliu.

Možná je to i vaše zkušenost, že je někdy nesnadné svědčit druhým o Kristu. Všichni tito lidé, za kterými jsme posláni, jsou tak blízcí i dalecí zároveň. Proto cesta za těmito lidmi není možná bez toho, aniž bychom se spolu s Kristem nevydali na neprobádanou hlubinu – stejně jako učedníci, kteří následovali svého mistra do rozbouřených vod Genezaretského jezera.

IV.

Neprobádané a tajemné moře či jezero ve starověku představovalo život ohrožující mocnost. V představách starověkých lidí se nejednalo o pouhý přírodní fenomén - H₂O s přimísenými

¹ Newbigin, in: Guder, ed., Missional Church, 25.

minerály. Lidé se dívali na svět jinými očima. Z jejich pohledu bylo v moři či jezeru cosi démonického, lidem nepřátelského. Starověký člověk se moře bál. Hrozil se ho. Moře bylo domovem démonických bytostí, nepokoje, chaosu a zla. A teď si představte, že kolem vás běsní děsivá bouře, zosobněné démonství, které usiluje o Váš život! Voda se hrne do lodi, loď se už skoro potápí. Ale co hůř! Ten, který vás na tu loď dostal, spí. A spí právě ten, kdo má tu moc vás z této krizové situace dostat! Je to obrovský paradox! Ježíš je vůdce, který v momentě, kdy je ho nejvíce třeba, spí.

Učedníci jsou v zoufalé tísní. Již bylo řečeno, co moře v jejich očích představovalo – nepřátelskou a život ohrožující mocnost. Veliká bouře, v řeckém originále *seismos megas*, je doslova velkým zemětřesením - momentem, kdy všichni ztrácí pevnou půdu pod nohama a hrozí, že se propadnou do tajemné hlubiny. A zatímco učedníci hledí smrti do tváře, Ježíš spí.

Nebylo by to poprvé, kdy v kritické situaci někdo usne. Můžeme zde vzpomenout na příběh utíkajícího proroka Jonáše. Ten poklidně cestoval v říši snů na potápějící se lodi na cestě do Taršíše. Můžeme i vzpomenout na starozákonního proroka Elijáše, jak s výsměchem provokoval kněží kenaanského boha baala. Baal měl dokázat svou moc tím, že zažehne oběť, kterou mu jeho služebníci připravili. Ale ať se kněží baala snažili sebevíc, bůh baal na jejich volání neodpovídal. Prorok Elijáš je posměšně vyzýval: „*Volejte co nejhlasitěji, vždyť je to bůh! Třeba je zamyšlen nebo má nucení anebo odcestoval. Snad spí, ať se probudí!*“ (1 Kr 18,29). Čtenáři Bible vědí, že ať kněží baala dělali, co dělali, „spícího boha“ se jim probudit nepodařilo.

Ježíšův spánek je však jiný případ. Na rozdíl od baala na prosby učedníků odpoví. Na rozdíl od Jonáše neprchá od Boha pryč, ale plní úkol, který od Boha přijal.

V.

Vprostřed zuřící bouře budí zoufalí učedníci Ježíše: „*Pane, zachraň nás, nebo zahyneme!*“ (Mt 8,25b). Stojí za povšimnutí, že Ježíše nevzbudí bouře, toto „velké zemětřesení“ – vichr ani vlny narážející do lodě, ale úpěnlivá prosba učedníků. Ježíš sice situaci, kdy učedníkům doslova teče do bot, nezabránil, ale reaguje, když se na něj jeho učedníci obrátí s naléhavou prosbou o pomoc. Na rozdíl od kenaanského boha baala, spícího boha, kterého jeho kněží ne a ne probudit, Ježíš na prosbu o pomoc odpovídá.

Ježíš je Bůh s námi, a tedy pomáhá. A je velmi zajímavé, jak pomáhá. Podívejme se, co Ježíš na prosbu učedníků odpoví a co udělá. „*Proč jste tak ustrašeni, malověrní?*“ / *řekl Ježíš/ Vstal, pohrozil větrům i moři; a nastalo veliké ticho*“ (Mt 8,26). Všimněme si, v jakém pořadí Ježíš postupuje! Nejdříve utěšuje učedníky, teprve pak utišuje bouři. Nejprve hovoří o víře, teprve potom překonává mocnost, která jeho učedníky ohrožuje na životě. A také je tu výtka! Ježíš vyčítá učedníkům jejich ustrašenost, jejich malou víru, která se projevuje právě strachem a obavami.

Učedníci strávili s Ježíšem poměrně hodně času ještě předtím, než s ním nastoupili do lodi a vydali se na cestu na druhý břeh. Byli svědky jeho velkých činů a naslouchali pozorně jeho učení. Nicméně, v situaci ohrožení jednali, jako kdyby vůbec neviděli, nepochopili, kdo Ježíš ve skutečnosti je. Až krize na moři odhalila, že jejich strach z bouře byl větší než důvěra v jejich mistra. Ano, učedníci Ježíši důvěřují, ale jejich důvěra je malá, jejich víra je

slabá. Nakonec však jednají zcela správně! I přes svou malověrnost ví, na koho se obrátit. Budí Ježíše a žádají ho o pomoc.

Loď, která se v našem příběhu při cestě na druhý břeh ocitla v rozbouřených vlnách, je obraz církve. Následovat Krista, vyrazit za těmi, kteří nesdílejí naše hodnoty, ale přesto, ba právě proto, jim sloužit a zvat je k přijetí uzdravující Boží lásky, zvěstovat lidem kolem nás, že Bůh je s námi, to je cesta na druhý břeh. Tato cesta na druhý břeh by pak nebyla možná bez odvahy vydat se s Kristem na hlubinu. Je třeba odvahy, protože je to cesta riskantní – stále je zde nebezpečí bouře a možného ztroskotání.

I tento sbor se zajisté vydal na takovou riskantní plavbu. Chodím sem velmi, ale opravdu velmi krátce, ale už jsem se něco mohl dozvědět o historii tohoto sboru. A musím říct, že to, co jsem si mohl o tomto sboru přečíst a co jsem slyšel, na mě udělalo velký dojem. Myslím, že bylo třeba hodně odvahy učinit to rozhodnutí, zakoupit tuto budovu a pustit se do její rekonstrukce, abyste jako sbor mohli být blíže lidem na Jižním Městě a lépe jim sloužit.

Například tak jste odvážně nastoupili do lodi a s Kristem vypluli na hlubinu vstříc těm, ke kterým vás poslal. Možná je vaší zkušeností, že někdy je obloha modrá, svítí slunce a plavba je bezpečná a dokonce snad i zábavná. Někdy se však nebe zatáhne, nastane bouře a pod náporom vln se ukáže, že loď třeba někde netěsní a že proplout mezi skalisky možného finančního ztroskotání nemusí být vůbec jednoduché.

Přesto má tato odvážná plavba za lidmi na Jižním Městě zaslíbení. Bůh nás ujišťuje, že i když přijdou nečekané a silné bouře, Bůh nás neopouští. A neopouští nás ani tehdy, když je naše víra malá. Dokonce, kdybychom četli dnešní příběh v podání Markova nebo Lukášova evangelia, zjistíme, že někdy pro to, aby nás Bůh zachránil, není třeba víra vůbec žádná. Vždyť Kristus na lodi nezachránil učedníky pro jejich víru, ale pro to, aby mohli být lidem na břehu svědectvím o tom, že v Kristu je Bůh s nimi, i když o tom oni sami třeba pochybují.

Vždyť podíváme-li se na celý příběh velmi zblízka, zjistíme, že je vyprávěn jakoby z pohledu pozorovatelů na břehu. To z perspektivy zástupců, které zůstaly na souši „*loď mizela ve vlnách*“ (Mt 8:24). A jsou to právě také zástupy lidí na břehu, které poté, co byly svědky dobrodružství Ježíšových následovníků v rozbouřených vodách, padají v úžas a ptají se: „*Kdo to jen je, že ho poslouchají větry i moře?*“ (Mt 8,27b).

Může nám být tedy velkým povzbuzením, že i malá loď zmítající se ve vlnách, může být svému okolí velkým svědectvím. Svědectvím pak především ne pro víru těch, kteří se na ní plaví, ale pro to, že v jejich středu je sám Ježíš Kristus. „*Vždyť ten, který dílo záchrany započal, ho dovede i do konce*“ (Fp 1,6).

Amen.